

І. І. Коблик,

к. е. н., старший науковий співробітник відділу регіональної фінансової політики,

ДУ "Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України"

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-8607-6262>

DOI: 10.32702/2306-6814.2024.20.86

СПІЛЬНІ ЗАПОЗИЧЕННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД В УКРАЇНІ

I. Koblyk,

PhD in Economics, Senior Research Fellow of the Department of Regional Financial Policy,

State institution "Institute of Regional Research named after M. I. Dolishniy of the NAS of Ukraine"

COLLECTIVE BORROWINGS AS A TOOL FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF TERRITORIAL COMMUNITIES IN UKRAINE

У статті розглядається можливість впровадження особливої форми співпраці між органами місцевого самоврядування спрямованої на здійснення спільних запозичень, як ефективного фінансового інструменту, здатного сприяти сталому розвитку територіальних громад. Основна увага приділяється розгляду переваг та ризиків спільних запозичень, їх впливу на соціально-економічний розвиток громад, а також можливостей для фінансування довгострокових інфраструктурних проєктів. Окреслюються переваги й ризики спільних запозичень, а також наводиться алгоритм реалізації такої форми співпраці між територіальними громадами. Розглянуто основні групи установ, що здійснюють спільні запозичення муніципалітетів у міжнародній практиці та запропоновано можливість створення Агентства муніципального фінансування, яке здійснюватиме реалізацію спільних запозичень в облігаційній та безоблігаційній формі на позиковому ринку капіталу для реалізації спільних проєктів сталого розвитку територіальних громад.

The article explores the prospects for implementing a new form of cooperation between local governments based on collective borrowings, which could become an innovative tool for strengthening the financial capacity of Ukraine's territorial communities. This model of cooperation will enable communities to utilize their resources more effectively by gaining access to larger volumes of cheaper credit resources, which is crucial for projects requiring significant investments, such as infrastructure development or the modernization of public facilities. It is also noted that collective borrowings may stimulate economic development, as the funds raised can be directed toward projects that create new jobs and improve the quality of life for residents.

Additionally, the implementation of collective borrowings will reduce financial risks for each participating community by distributing the debt burden. Moreover, this approach lays the groundwork for developing a local bond market in Ukraine and enhances investor confidence in local communities. The article also reviews international experiences and methods that help assess the advantages and disadvantages of collective borrowings.

The creation of a Municipal Finance Agency is proposed, which would facilitate the issuance of local government bonds as well as the organization of non-bond borrowings in the capital market. This form of cooperation among territorial communities could become an effective means of attracting financial resources for sustainable development projects. The agency would help standardize procedures, optimize debt servicing costs, and improve the transparency and reliability of such operations.

The research methodology includes an analysis of current Ukrainian legislation to assess the legal framework governing intermunicipal cooperation, along with a comparative analysis of international practices of collective municipal borrowings in the European Union and other countries. This approach allowed for the identification of effective models for adaptation in Ukraine. As a result, an algorithm for implementing collective borrowings was developed, covering document preparation, negotiations with creditors, and contract signing.

Thus, collective borrowings can significantly enhance the financial capacity of local communities and create the prerequisites for the implementation of projects requiring substantial investments.

Ключові слова: територіальні громади, спільні запозичення, кредит, облігаційні запозичення, зелені облігації, борг, інвестиції, сталий розвиток.

Key words: territorial communities, collective borrowing, credit, bond borrowing, green bonds, debt, investment, sustainable development.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Територіальні громади відіграють ключову роль у забезпеченні сталого розвитку як на національному, так і на місцевому рівні. Проте для їх ефективного функціонування та розвитку необхідні значні фінансові ресурси, що часто є обмеженими. В міжнародній практиці, одним із перспективних механізмів залучення фінансування для громад з недостатнім дохідним потенціалом є спільні запозичення (клубні угоди про позики), які дозволяють кільком громадам об'єднувати свої фінансові ресурси для реалізації великих інфраструктурних та соціально важливих проєктів. Однак в Україні наразі відсутній єдиний механізм координації та законодавче забезпечення для таких запозичень. Це ускладнює доступ територіальних громад до вигідних умов фінансування та знижує їх спроможність розвивати інфраструктуру, підвищувати конкурентоспроможність та сприяти сталому розвитку своїх територій. Поряд з цим, для забезпечення впровадження механізму спільних запозичень органів місцевого самоврядування, існує потреба розробки чітких регуляторних та фінансових механізмів, а також інституційної підтримки таких позик на державному рівні.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Проблематика розвитку місцевих запозичень в Україні висвітлюється в працях таких економістів, як Барабан Л., Кириленко О., Волохова І., Луніна І., Кириленко О., Костіна Н., Кравченко В., Вахненко Т., Яременко В. та інших. Їх дослідження зосереджені на визначенні сутності місцевих запозичень, потреби їх застосування в Україні та вивченні міжнародного досвіду використання боргового фінансування для потреб органів місцевого самоврядування. Проте в Україні досі не досліджено можливості впровадження і застосування спільних запозичень територіальними громадами.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ (ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ)

Мета статті полягає у дослідженні спільних запозичень, як форми співпраці територіальних громад спрямованої на забезпечення їх сталого розвитку.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Співробітництво територіальних громад є важливим інструментом для підвищення ефективності місцевого управління та сталого розвитку громад. Це форма об'єднання зусиль кількох територіальних громад для

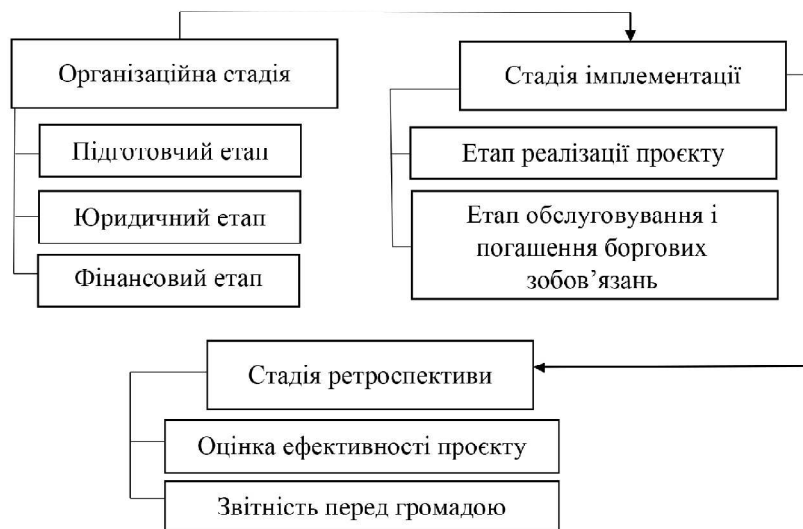

Рис. 1. Алгоритм здійснення спільного запозичення територіальними громадами

Джерело: власна розробка автора.

спільного вирішення економічних, соціальних чи інфраструктурних проблем. Залучення до співпраці дає територіальним громадам змогу використовувати спільні ресурси для досягнення цілей, які можуть бути недостижними для окремих адміністративно-територіальних одиниць через обмежені фінансові чи адміністративні можливості.

Особливо актуальним таке співробітництво є для сільських, селищних громад та малих міст, які часто мають обмежені доходи та ресурси для реалізації масштабних проєктів. Угоди про співпрацю дозволяють громадам спільно працювати над важливими інфраструктурними, екологічними або соціальними проєктами на правленими на підвищення якості життя населення.

Законодавчу основу співробітництва територіальних громад закладено в Конституції України, де в ст. 142 зазначено "територіальні громади сіл, селищ і міст можуть об'єднувати на договірних засадах об'єкти комунальної власності, а також кошти бюджетів для виконання спільних проєктів або для спільного фінансування (утримання) комунальних підприємств, організацій і установ, створювати для цього відповідні органи і служби" [1]. Організаційно-правові засади співробітництва територіальних громад, принципи, форми, механізми такого співробітництва, його стимулювання, фінансування та контролю визначено в Законі України "Про співробітництво територіальних громад" [2].

Протягом 2014—2023 років в Україні було укладено 1039 угод про співробітництво територіальних громад, що свідчить про активну інтеграцію та розвиток цього інструменту в державі [3]. У відсотковому співвідношенні згідно з реєстром про співробітництво територіальних громад, за формами співробітництва було укладено договори: реалізація спільних проєктів, що передбачає координацію діяльності суб'єктів співробітництва та акумулювання ними на визначений період ресурсів з метою спільного здійснення відповідних заходів 55%; спільне фінансування (утримання) суб'єктами співробітництва підприємств, установ та організацій комунальної форми власності — інфраструктурних

об'єктів — 25,7%; делегування одному із суб'єктів співробітництва іншими суб'єктами співробітництва виконання одного чи кількох завдань з передачею йому відповідних ресурсів — 16,4%; утворення суб'єктами співробітництва спільних комунальних підприємств, установ та організацій — спільних інфраструктурних об'єктів — 1,8%; утворення суб'єктами співробітництва спільного органу управління для спільного виконання визначених законом повноважень — 0,6% [4].

В умовах обмеженого доступу до ресурсів, спільні запозичення є однією з найперспективніших форм співробітництва територіальних громад. Вони стають ефективним інструментом фінансування великих інфраструктурних проєктів та стратегічних ініціатив. Об'єднуючи зусилля для спільного залучення кредитних ресурсів, сільські, селищні та міські територіальні громади можуть зменшити витрати на обслуговування боргу, підвищити свою кредитоспроможність та реалізувати проєкти, які окремо могли б бути фінансово недостижними.

Спільні запозичення — це форма співпраці, між кількома територіальними громадами, яка передбачає залучення позикових коштів для фінансування спільних проєктів.

Основною метою спільних запозичень є отримання більшого обсягу ресурсів або покращення умов кредитування (зниження відсоткових ставок, збільшення строку погашення), що сприяє реалізації великих проєктів, які окремо громади не змогли б профінансувати.

Переваги спільних запозичень:

1. Економія масштабів: об'єднуючи свої ресурси, громади можуть залучати більше коштів на більш вигідних умовах, що зменшує вартість боргового фінансування.

2. Розподіл фінансових ризиків між кількома учасниками проєкту знижує ризик для кожної окремої громади.

3. Фінансування великих проєктів: багато інфраструктурних проєктів, таких як будівництво доріг, модернізація енергетичних систем чи екологічні ініціативи,

потребують значних інвестицій, які можуть бути недоступними окремій громаді.

4. Залучення інвестицій: спільні запозичення можуть стимулювати залучення інвестицій від державних і приватних інвесторів.

5. Соціальна інтеграція: спільне фінансування сприяє зміцненню взаємодії між громадами та розвитку спільної відповідальності за результати проєктів.

Ризики спільних запозичень:

1. Неузгодженість інтересів: різні інтереси учасників проєкту можуть призвести до конфліктів.

2. Низька ефективність управління проєктом: відсутність ефективного управління проєктом може призвести до його провалу.

3. Високий рівень заборгованості: якщо проєкт не приносить очікуваних результатів, це може призвести до збільшення боргового навантаження на громади.

4. Відсутність досвіду: у багатьох громадах відсутній досвід управління великими фінансовими проєктами, що може призвести до ризиків неефективного використання коштів.

Для ефективного використання спільних запозичень необхідно дотримуватися таких принципів:

1. Спільна розробка проєкту: усі учасники проєкту повинні брати активну участь у його розробці та прийнятті рішень.

2. Прозорість та відкритість: інформація про проєкт повинна бути доступна для всіх учасників та громадськості.

3. Ефективне управління проєктом: необхідно створити ефективну систему управління проєктом, яка забезпечить досягнення поставлених цілей.

4. Механізм розподілу ризиків та вигоди: необхідно розробити механізм розподілу ризиків та вигоди між учасниками проєкту.

5. Контроль за виконанням проєкту: необхідно встановити систему контролю за виконанням проєкту та досягненням поставлених цілей.

Алгоритм здійснення спільного запозичення територіальними громадами (рис. 1).

1. Підготовчий етап.

1.1. Ініціатива та обґрунтування: одна або декілька територіальних громад можуть ініціювати процес спільного запозичення для фінансування спільних проєктів. Проводяться консультації між громадами для визначення доцільності запозичення, обсягу фінансування та умов.

1.2. Визначення мети запозичення: громади спільно визначають конкретну потребу, яка вимагає спільного фінансування (наприклад, будівництво мосту, розвиток індустріального парку).

1.3. Формування проєкту, який буде фінансуватись шляхом здійснення запозичень.

1.4. Обґрунтування доцільності: проводиться аналіз ефективності проєкту, його впливу на розвиток регіону та здатність громад обслуговувати додатковий борг.

1.5. Оцінка фінансової спроможності: кожна громада проводить оцінку своєї фінансової спроможності для участі у спільному запозиченні. Фінансові консультанти або спеціалісти здійснюють аналіз доходів, витрат та боргового навантаження громад.

1.6. Формування об'єднання.

Вибір учасників: визначаються громади, які будуть брати участь у проєкті, на основі їхніх інтересів, фінансових можливостей та географічного розташування.

1.7. Підготовка пакета документів для погодження Міністерством фінансів України відповідно до пункту 6 Порядку здійснення місцевих запозичень [5].

2. Юридичний етап.

2.1. Розробка угоди про співробітництво: створюється міжмуніципальна угода про співпрацю, яка регламентує умови спільного запозичення, частку участі кожної громади, а також порядок повернення боргових зобов'язань.

2.2. Створення механізму координації: створюється орган управління проєктом (наприклад, спільне комунальне підприємство), який буде координувати всі етапи реалізації.

3. Фінансовий етап.

3.1. Вибір джерел фінансування: визначаються можливі джерела фінансування (банківські кредити, отримання позик від міжнародних кредиторів, облігаційні запозичення).

3.2. Підготовка заявки на фінансування: готується комплексна заявка, яка містить необхідні фінансові документи для обох інструментів фінансування — кредиту чи облігацій. Для кредитного договору включаються: бюджет, фінансові звіти, план використання коштів. Для випуску облігацій додаються документи, які визначають обсяг випуску, терміни погашення, ставки купона та інші умови, необхідні для залучення інвесторів.

3.3. Погодження умов: проводяться переговори з банками або потенційними інвесторами облігацій щодо умов фінансування. Під час переговорів із кредиторами обговорюються умови кредиту, а для облігацій розглядаються умови випуску, тип облігацій, процентні ставки та графік виплат.

3.4. Підписання договору: після узгодження всіх умов укладається договір між об'єднанням громад та кредиторами, а також документи для випуску облігацій, такі як проспект емісії та угоди з інвестиційними банками, які виступатимуть андеррайтерами облігацій. У процесі випуску облігацій місцевих позик забезпечується взаємодія з Національним депозитарієм України (НДУ) та Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку (НКЦПФР). НДУ відповідає за централізоване зберігання облігацій, що забезпечує зручність для інвесторів та емітентів у процесі обігу цінних паперів. Водночас НКЦПФР здійснює регуляторний нагляд, що забезпечує відповідальність облігацій усім нормативно-правовим вимогам та сприяє прозорості випуску. Підписання відповідних угод із НДУ та підтвердження реєстрації в НКЦПФР є важливими складовими для випуску облігацій на фінансовому ринку.

3.5. Розподіл обов'язків: визначаються обов'язки кожної з громад не тільки щодо погашення кредиту, а й щодо виплат за облігаціями, включаючи обслуговування боргу та своєчасне здійснення купонних платежів.

4. Реалізація проєкту.

4.1. Використання коштів: громади разом або окремо відповідно до умов угоди використовують кошти для фінансування спільного проєкту.

4.2. Моніторинг та контроль: здійснюється регулярний моніторинг витрачання коштів, а також контроль за

Таблиця 1. Групи установ, що здійснюють спільні запозичення муніципалітетів у міжнародній практиці

Муніципальні банки	Агентства муніципального фінансування	Кредитні асоціації та корпорації
Dutch Municipal Bank (Бельгія)	UK Municipal Bonds Agency (Великобританія)	KommuneKredit (Данія)
Nederlandse Waterschapsbank (Нідерланди)	Local Government Funding Agency (Нова Зеландія)	Municipal Finance Corporation (США)
Vermont Municipal Bond Bank (США)		Municipal Finance Authority (Канада)
Kommunalbanken (Норвегія)		Komuninvest (Швеція)
Agence France Locale (Франція)		Munifin (Фінляндія)
Municipal Bond Bank Agency (США)		
Maine Municipal Bond Bank (США)		

Джерело: сформовано на основі [6—19].

реалізацією проєкту. Громади надають звіти про використання запозичених коштів.

5. Обслуговування і погашення запозичення.

5.1. Визначення графіка погашення: спільно визначається графік обслуговування та погашення боргу.

5.2. Погашення кредиту: громади відповідно до часток, визначених в угоді, здійснюють платежі з обслуговування і погашення за узгодженим графіком.

5.3. Закриття угоди: після повного погашення боргу міжмуніципальна угода вважається виконаною.

6. Завершальний етап.

6.1. Оцінка ефективності проєкту: після завершення проєкту проводиться аналіз його ефективності, порівняння фактичних результатів з планованими.

6.2. Звітність перед громадськістю: громади звітують перед населенням про реалізацію проєкту, використання запозичених коштів та вплив на розвиток території.

Цей алгоритм дозволяє забезпечити прозорість і контроль на всіх етапах спільного запозичення. Виконання цього алгоритму дозволить територіальним громадам ефективно використовувати спільні запозичення для вирішення важливих соціальних та економічних проблем.

На даний час в Україні відсутні правові основи та інші регуляторні механізми для здійснення спільних запозичень між територіальними громадами. Чинне законодавство не передбачає процедури для об'єднання залучення фінансових ресурсів, що обмежує можливість місцевих громад ефективно розв'язувати питання спільного фінансування інфраструктурних проєктів чи інших ініціатив. Відсутність необхідних правових норм гальмує розвиток такого механізму фінансування, який міг би значно покращити фінансову спроможність територіальних громад та сприяти їх сталому розвитку. Паралельно з розробкою і впровадженням нормативно-правових основ спільних запозичень важливим є створення спеціалізованих установ на основі міжнародного досвіду.

Міжнародний досвід спільних запозичень муніципалітетами показує, що об'єднання ресурсів кількох муніципальних утворень дозволяє їм отримувати більш вигідні умови фінансування, знижуючи вартість запозичень та підвищуючи доступ до

ринків капіталу. Така практика доводить, що муніципалітети, діючи спільно, можуть залучати значні кошти для розвитку інфраструктури й розв'язання соціальних проблем.

В міжнародній практиці установи, які здійснюють спільні запозичення муніципалітетів від їхнього імені або, як посередники між органами місцевого самоврядування і інвесторами, можна розділити на основі групи (таблиця 1).

Муніципальні банки, агентства муніципального фінансування та кредитні асоціації та корпорації обслуговують фінансові потреби місцевих громад, але виконують різні ролі. Муніципальні банки є банківськими установами, що повністю чи частково належать або керуються муніципалітетами, вони надають фінансову підтримку муніципалітетам і допомагають у розв'язанні проблем стійкого розвитку. Агентства муніципального фінансування зазвичай формуються органами місцевого самоврядування або урядами для забезпечення фінансової підтримки муніципальних проєктів. Ці агентства працюють як посередники між місцевими органами влади та інвесторами, допомагаючи залучати капітал для фінансування місцевих проєктів, шляхом випуску облігацій або залучення кредитів. Кредитні асоціації та корпорації формуються місцевими органами влади або муніципалітетами з метою надання позик та інших фінансових послуг своїм членам, переважно громадським чи муніципальним структурам шляхом об'єднання фінансових ресурсів своїх членів. Спільною рисою всіх трьох груп є підтримка розвитку муніципальних проєктів, але їх відмінності полягають у характері фінансових послуг: банки працюють як універсальні установи, агентства займаються виключно фінансуванням муніципальних проєктів, а асоціації забезпечують кооперативну взаємодопомогу.

Основна мета діяльності таких установ, полягає в оптимізації доступу органів місцевого самоврядування до фінансових ресурсів для реалізації важливих інфраструктурних та соціальних проєктів. Ключові завдання таких установ:

— зниження вартості запозичень: завдяки об'єднанню муніципалітетів у кредитні пули, установи можуть отримувати фінансування під нижчі відсоткові ставки, ніж кожна громада могла б отримати окремо;

— отримати доступ до більш широкого спектра фінансових інструментів: залучати кошти не лише з традиційних банківських джерел, а й від інших інституційних інвесторів;

— реалізація довгострокових проєктів: фінансові ресурси, залучені через спільні запозичення, використовуються для фінансування великих інфраструктурних проєктів (дороги, школи, лікарні) або соціальних ініціатив;

— розподіл ризиків: спільні запозичення дозволяють розподілити ризики між громадами, що робить фінансування більш стійким та захищеним;

— зменшити транзакційні витрати: знизити витрати, пов'язані з підготовкою та оформленням кредитних угод;

— підвищити кредитну спроможність: забезпечити вищий рівень кредитної довіри до муніципалітетів завдяки спільним гарантіям та об'єднаним фінансовим ресурсам;

— забезпечити технічну допомогу: надати консультативні послуги муніципалітетам щодо розробки проєктів, підготовки фінансової звітності та управління боргом.

— підтримка фінансової стабільності: установи допомагають громадам уникати фінансових криз, пропонуючи ефективне управління борговими зобов'язаннями та планування виплат.

Впровадження міжнародного досвіду застосування спільних запозичень шляхом створення і функціонування спеціалізованої установи є надзвичайно важливим для України в умовах децентралізації та розширення повноважень місцевих органів влади. Однак не всі види установ на даний час підходять для створення в Україні, адже для формування статутного капіталу банку мінімальний розмір регулятивного капіталу має складати 200 млн грн [20], що є значною сумою для бюджетів територіальної громади. На нашу думку, в Україні найбільш доречним може бути створення Агентства муніципального фінансування, яке формуватиметься за участю кількох ключових суб'єктів. Його основою мають стати органи місцевого самоврядування, які виступають основними учасниками, оскільки саме вони матимуть доступ до фінансування для реалізації муніципальних проєктів. Додатково, участь у формуванні агентства можуть брати державні фінансові інституції, що забезпечуватимуть нагляд і підтримку на законодавчому рівні, а також міжнародні фінансові організації або банки, які можуть надавати фінансову та технічну допомогу для запуску і стабільного функціонування агентства. Завдяки цьому агентство буде мати змогу залучати фінансування через випуск муніципальних облігацій, отримувати міжнародні кредити та гранти, а також об'єднувати ресурси для розвитку інфраструктурних проєктів на місцевому рівні. Створення такого агентства дозволить ефективніше управляти місцевим боргом, знижувати фінансові ризики та стимулювати розвиток громад.

Спільні запозичення мають значний вплив на сталий розвиток територій, який включає три основні компоненти: економічний, соціальний і екологічний. Економічний розвиток: реалізація інфраструктурних проєктів створює нові робочі місця, стимулює підприємницьку

активність і покращує загальні умови для економічного зростання в регіоні. Соціальна згуртованість: проєкти, профінансовані за рахунок спільних запозичень, часто спрямовані на покращення соціальної інфраструктури, наприклад, школи, лікарні або культурні центри, що покращує якість життя населення та зміцнює соціальні зв'язки. Екологічний аспект: фінансування екологічних проєктів, таких як програми з енергоефективності, модернізація водопостачальних систем або проєкти збереження природних ресурсів, сприяють екологічно збалансованому розвитку громад.

Фінансування зелених ініціатив через спільні запозичення є одним із ключових напрямків діяльності установ, що представляють інтереси муніципалітетів. Це дозволяє громадам спільно залучати кошти на проєкти, спрямовані на боротьбу зі змінами клімату та впровадження екологічно чистих технологій, основні напрямки серед яких:

1. Проєкти з енергоефективності. Муніципалітети можуть залучати фінансування для модернізації будівель і інфраструктури з метою зниження енергоспоживання. Це включає встановлення енергоефективних систем опалення, вентиляції та освітлення в громадських будівлях (школах, лікарнях, офісах).

2. Відновлювані джерела енергії. Об'єднані громади можуть використовувати спільні запозичення для інвестицій у сонячні панелі, вітрові електростанції або біоенергетику, що знижує залежність від традиційних джерел енергії.

3. Транспортна інфраструктура. Фінансування спрямовується на створення або покращення екологічно чистого громадського транспорту, таких як електробуси, трамваї на відновлюваній енергії або велосипедна інфраструктура.

4. Муніципальне управління відходами. Фінансування проєктів з рециркуляції відходів, компостування та впровадження інноваційних рішень для зменшення відходів та їх повторного використання.

5. Озеленення та відновлення природних територій. Зелена інфраструктура включає проєкти зі створення парків, захисту лісів та відновлення екосистем. Такі ініціативи спрямовані на підвищення якості життя жителів, зниження температури в міських районах і захист біорізноманіття.

В країнах Західної Європи все більшої популярності для здійснення запозичення на фінансування зелених ініціатив використовують зелені облігації. Такі облігації часто мають пільгові умови та високу зацікавленість з боку міжнародних інвесторів, які підтримують стійкий розвиток. Так, у Швеції агентство з муніципального фінансування Kommuninvest у 2023 році здійснило випуск зелених облігацій на суму 3,1 млрд дол. США, які були направлені на фінансування 130 інвестиційних проєктів у більш ніж 75 шведських муніципалітетах [21]. З 2017 року KommuneKredit у Данії випустив зелені облігації на загальну суму понад 2,5 млрд євро, фінансуючи понад 500 проєктів екологічного напрямку [22]. У 2021 році MuniFin профінансував проєкти на суму понад 1 млрд євро, з яких більша частина була направлена на екологічні проєкти [23]. Загальний обсяг фінансування Agence France Locale у Франції через зелені облігації станом на 2023 рік пе-

ревищує 2 млрд євро [24]. Таким чином, зелені облігації стають важливим інструментом фінансування екологічних проєктів у Західній Європі, що дозволяє муніципалітетам залучати міжнародних інвесторів, зацікавлених у стійкому розвитку.

ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Спільні запозичення можуть стати важливим інструментом сталого розвитку територіальних громад в Україні, адже шляхом залучених фінансових ресурсів здійснюватиметься модернізація та розвиток інфраструктури громад, що вплине на забезпечення екологічної стабільності та якості життя населення. Спільні запозичення, здійснені на засадах прозорості та відповідальності, сприятимуть розвитку партнерських відносин між громадами та кредиторами, що допомагатиме швидкому впровадженню інновацій та досягненню цілей сталого розвитку. Подальші дослідження спрямовуватимуться на поглиблене вивчення напрямку залучення "зелених" інвестицій та впровадження інноваційних фінансових інструментів, спрямованих на забезпечення сталого розвитку з урахуванням сучасних викликів, таких як зміна клімату та енергетичної ефективності.

Література:

1. Конституція України від 02.12.2019 № 11-р/2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>. (дата звернення: 4.10.2024).
2. Про співробітництво територіальних громад: Закон України від 17.06.2014 р. № 1508-VII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1508-18#Text> (дата звернення: 4.10.2024).
3. Офіційний сайт Міністерства розвитку громад, територій та інфраструктури України. URL: <https://mtu.gov.ua/content/reestr-dogovoriv-pro-spirobitnictvo-teritorialnih-gromad.html> (дата звернення: 4.10.2024).
4. Співробітництво громад: аналіз стану та методичні рекомендації для поліпшення співпраці: обговорення. URL: <https://decentralization.ua/news/17908> (дата звернення: 4.10.2024).
5. Про затвердження Порядку здійснення місцевих запозичень: Постанова Кабінету міністрів України від 16.02.2011 № 110. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/110-2011-%D0%BF#Text> (дата звернення: 4.10.2024).
6. Офіційний сайт Бельгійського муніципального банку. URL: <https://www.bngbank.com/> (дата звернення: 6.10.2024).
7. Офіційний сайт Dutch Water Board Bank (NWB Bank). URL: <https://nwbbank.com/> (дата звернення: 6.10.2024).
8. Офіційний сайт Вермонтського муніципального облігаційного банку URL: <https://www.vtbond-bank.org/> (дата звернення: 6.10.2024).
9. Офіційний сайт Kommunalbanken URL: <https://www.kbn.com/kunde/> (дата звернення: 6.10.2024).
10. Офіційний сайт Agence France Locale URL: <https://www.agence-france-locale.fr/> (дата звернення: 6.10.2024).
11. Офіційний сайт Агентства банк муніципальних облігацій. URL: <https://hcr.ny.gov/municipal-bond-bank-agency-mbba> (дата звернення: 6.10.2024).
12. Офіційний сайт Банку муніципальних облігацій штату Мен. URL: <https://www.mmbb.com/> (дата звернення: 6.10.2024).
13. Офіційний сайт Агентства муніципальних облігацій Великобританії. URL: <https://ukmba.org/> (дата звернення: 6.10.2024).
14. Офіційний сайт Агентства фінансування уряду Нової Зеландії. URL: <https://www.lgfa.co.nz/> (дата звернення: 6.10.2024).
15. Офіційний сайт Датської кредитної установи спеціального призначення. URL: <https://kommunekredit.com> (дата звернення: 6.10.2024).
16. Офіційний сайт Муніципальної фінансової корпорації. URL: <https://www.munifinance.com/> (дата звернення: 6.10.2024).
17. Офіційний сайт Муніципального фінансова управління Британської Колумбії. URL: <https://mfa.bc.ca/about-us> (дата звернення: 6.10.2024).
18. Офіційний сайт Kommuninvest. URL: <https://kommuninvest.se/eng/homepage/aboutus.435de2c7b-1900fda7e6273e1.html> (дата звернення: 6.10.2024).
19. Офіційний сайт Munifin. URL: <https://www.kuntarahoitus.fi/en/> (дата звернення: 6.10.2024).
20. Офіційний сайт Національного банку України. Змінено вимоги до мінімального розміру регулятивного капіталу банку. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/zmineno-vimogi-do-minimalnogo-rozmiru-regulyativnogo-kapitalu-banku> (дата звернення: 7.10.2024).
21. Офіційний сайт Секретаріату Рамкової конвенції ООН про зміну клімату та Кіотського протоколу. URL: <https://unfccc.int/climate-action/momentum-for-change/financing-for-climate-friendly-investment/green-finance-and-the-aggregation-of-swedish-local-government-investments-projects> (дата звернення: 7.10.2024).
22. Офіційний сайт Європейської асоціації публічних банків (EAPB) URL: <https://eapb.eu/media-corner/news/589:kommunekredit-launches-updated-green-bond-framework.html> (дата звернення: 7.10.2024).
23. Офіційний сайт Аналітичного часопису Монітор-Капітал. Куди європейські міста вкладають свої зелені гроші. URL: <https://www.capitalmonitor.ai/analysis/sustainable-bonds-europes-municipals-green-money/?cf-view> (дата звернення: 7.10.2024).
24. Офіційний сайт Аналітичного часопису Environmental Finance. Франція запускає план випуску зелених облігацій на суму 15 мільярдів євро. URL: <https://www.capitalmonitor.ai/analysis/sustainable-bonds-europes-municipals-green-money/?cf-view> (дата звернення: 7.10.2024).

References:

1. The Verkhovna Rada of Ukraine (1996), "The Constitution of Ukraine", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (Accessed 4 October 2024).
2. The Verkhovna Rada of Ukraine (2014), The Law of Ukraine "About the cooperation of territorial communities", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1508-18#Text> (Accessed 4 October 2024).

3. Ministry of Community Development, Territory and Infrastructure of Ukraine (2023), "Register of agreements on cooperation of territorial communities", available at: <https://mtu.gov.ua/content/reestr-dogovoriv-pro-spivrobitnictvo-teritorialnih-gromad.html> (Accessed 4 October 2024).

4. HO "Portal "Detsentralizatsiia" (2022), "Community cooperation: analysis of the situation and methodical recommendations for improving cooperation", available at: <https://decentralization.ua/news/17908> (Accessed 4 October 2024).

5. Cabinet of Ministers of Ukraine (2011), "On the approval of the Procedure for Local Borrowing", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/110-2011-%D0%BF#Text> (Accessed 4 October 2024).

6. Dutch Municipal Bank (2023), "Our Path to Impact strategy", available at: <https://www.bngbank.com/> (Accessed 6 October 2024).

7. De Nederlandsche Bank (2023), "About NWB Bank", available at: <https://nwbbank.com/over-nwb-bank> (Accessed 6 October 2024).

8. Vermont Municipal Bond Bank (2023), "Our Vision", available at: <https://www.vtbondbank.org/our-vision> (Accessed 6 October 2024).

9. Kommunalbanken (2023), "We fund the communities of tomorrow", available at: <https://www.kbn.com/kunde/> (Accessed 6 October 2024).

10. Agence France Locale (2023), "For us, the community", available at: <https://www.agence-france-locale.fr/> (Accessed 6 October 2024).

11. Municipal Bond Bank Agency (2023), "Mission", available at: <https://hcr.ny.gov/municipal-bond-bank-agency-mbba> (Accessed 6 October 2024).

12. Maine Municipal Bond Bank (2023), "Making a difference in Maine's communities for over 50 years", available at: <https://www.mmbb.com/> (Accessed 6 October 2024).

13. UK Municipal Bonds Agency (2023), "Local authorities", available at: <https://ukmba.org/> (Accessed 6 October 2024).

14. New Zealand Government Fundigng Agency (2023), "Benefiting communities through delivering efficient financing for local government", available at: <https://www.lgfa.co.nz/> (Accessed 6 October 2024).

15. Kommunekredit (2023), "Providing equal opportunities for local growth", available at: <https://kommunekredit.com> (Accessed 6 October 2024).

16. Municipal Finance Corporation (2023), "Municipal Lending Programs For Public Agencies", available at: <https://www.munifinance.com/> (Accessed 6 October 2024).

17. Municipal Finance Authority (2023), "What is the Municipal Finance Authority?", available at: <https://mfa.bc.ca/about-us> (Accessed 6 October 2024).

18. Komuninvest (2023), "We are a leading lender focusing on welfare investments", available at: <https://kommuninvest.se/eng/homepage/aboutus.4.35de-2c7b1900fda7e6273e1.html> (Accessed 4 October 2024).

19. Munifin (2023), "MuniFin is one of Finland's largest credit institutions", available at: <https://www.kuntarahoitus.fi/en/> (Accessed 11 April 2023).

20. National Bank of Ukraine (2020), "The requirements for the minimum size of the bank's regulatory capital have been changed", available at: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/zmineno-vimogi-do-minimalnogo-rozmiru-regulyativnogo-kapitalu-banku> (Accessed 7 October 2024).

21. United Nations Climate Change (2023), "Green Finance and The Aggregation of Swedish Local Government Investment Projects| Sweden", available at <https://unfccc.int/climate-action/momentum-for-change/financing-for-climate-friendly-investment/green-finance-and-the-aggregation-of-swedish-local-government-investments-projects> (Accessed 7 October 2024).

22. The European Association of Public Banks (2023), "KommuneKredit launches updated Green Bond Framework", available at: <https://eapb.eu/media-corner/news/589:kommunekredit-launches-updated-green-bond-framework.html> (Accessed 7 October 2024).

23. Capital onitor (2022), "Where Europe's cities are putting their green money", available at: <https://www.capitalmonitor.ai/analysis/sustainable-bonds-europes-municipals-green-money/> (Accessed 7 October 2024).

24. Environmental Finance (2024), "Frantsiia zapuskaie plan vypusku zelenykh oblihati na sumu 15 miliardiv yevro", available at: <https://www.capitalmonitor.ai/analysis/sustainable-bonds-europes-municipals-green-money/?cf-view> (Accessed 7 October 2024).

Стаття надійшла до редакції 09.10.2024 р.

<https://nayka.com.ua>

Електронне фахове видання

Ефективна
ЕКОНОМІКА

Виходить 12 разів на рік

**Журнал включено до переліку наукових фахових видань України з ЕКОНОМІЧНИХ НАУК (Категорія «Б»)
Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292**

e-mail: economy_2008@ukr.net

viber: +38 050 3820663